

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 4 • год. CIII • 22 февруари 2024 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

Съюз на Тракийските дружества в България и Тракийски научен институт обявяват национален конкурс за разказ и есе на тема:

„ДА ОСТАВИШ СЛЕДИ ВЪВ ВРЕМЕТО“

На стр. 3

124 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА (1844–1900)

Тракийци отдадоха заслужена почит на своя патрон

ИСКРА ЧЕРНЕВА

На 7 февруари 2024 г. се навършиха 124 години от смъртта на Капитан Петко войвода, патрон на Тракийската организация, български национален герой и крупна историческа личност, която се издига до най-възвишения идеал за свобода, за независимост на България и за мир на Балканите.

Пред паметника на Капитан Петко войвода в Борисовата градина в София тракийци почетоха датата на неговата кончина. Присъстваха членове на ЦР и на ВК на СТДБ, на ТНИ и на Софийското тракийско дружество „Тракия“: Красимир Премянов-председател на СТДБ, чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ, проф. Павел Демиров – член на ВК на СТДБ, Краснодар Беломорски – зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на СТД „Тракия“, Мария Божкова – член на ВК на СТДБ, Стоян Райчевски – член на ВК на СТДБ, Стефан Начев – гл. секретар на СТДБ, Светла Пълева, Георги Лушнарев, Зорница Радонова и Искра Чернева.

Чл.-кор.-проф. Васил Проданов откри проявата с встъпителни думи на признателност. Всички с едноминутно мълчание почетоха паметта на патрона на нашата организация.

Стоян Райчевски – член на ВК на СТДБ, припомни знакови факти от биографията на големия герой (виж словото на с. 2.)

Народният певец Георги Лушнарев внесе много емоция с песен, посветена на войводата, а накрая всички заедно запяха странджанския химн „Ясен месец“.

Във Варна Регионалното тракийско дружество организира възпоменание пред гроба на героя, в централните варненски гробища. Възпоменанието бе организирано в сътрудничество с филиала на Тракийския научен институт в морската столица, Сдружение за възстановяване на българската слава „Бран“, Сдружение „Задруга Хан Крум“, Македонско културно-просветно дружество, Териториалните обединения на тракийските и малоазийските българи от гр. Варна, с. Тополи, с. Осеново и с. Гроздьово.

Във встъпителните си думи проф. д-р Маринела Грудева – съпредседател на Варненското дружество подчерта, че за Петко войвода е писано и казано много. Но, надали написаното и изреченото може да изчерпи съдържателно и в дълбочина един живот и едно дело, които са обозначени с понятието ГЕРОИЗЪМ.

Възпоменателно слово за големия българин и патрон на тракийското движение у нас, изнесе доц. д-р Геновева Михова – председател на филиала на

Тракийския научен институт в гр. Варна.

С едноминутно мълчание присъстващите почетоха паметта на героя. Венци и цветя бяха поднесени както от организаторите и съорганизаторите на събитието, така и от представители на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, Общински съвет – Варна, обществени и политически организации.

Представители на Тракийско дружество „Странджа“ в гр. Бургас почетоха паметта на Капитан Петко войвода пред неговия паметник в морския град. Слово по повод годишнината произнесе Лазар Налбантов – заместник-председателя на дружеството. С минута мълчание и много цветя бургаските тракийци изразиха своята почит и преклонение.

В Хасково възпитаници на четири училища, заедно с представители на ТД „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия 2008“ почетоха паметта на Войводата. Председателят на Тракийско дружество „Георги Сапунаров“ Кирил Сарджев разказа на децата за живота и делото на националния герой. Той подчерта, че думите не могат да опишат величието на Войводата, но изпитва удовлетворение, че той живее в спомените на всеки тракиец и на младите хора.

Продължава на 2-а стр.

СТДБ с отличие като дарител на Националната библиотека

На 13 февруари в Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ се състоя вечер „Дарител на годината“, на която бяха наградени дарителите за 2023 г.

Празничната вечер започна със слово на директора на НБКМ доц. Красимира Александрова, която благодари на дарителите за съпричастността им към опазване на книжовността в България, и продължи с изпълнения на талантливия пианист Емир Ахмед.

Съюзът на тракийските дружества в България беше отличен в категорията „Книгоиздаване“ за 2023 г. Плакет и грамота бяха връчени на председателя на СТДБ за дарението на Енциклопедия „Тракия“ на български и английски език – луксозно и богато илюстрирано издание, разпространено в чуждестранни библиотеки, сред които са Сърбия, Словакия, САЩ, Русия, Южна Корея, Молдова. Отличието бе връчено на Красимир Премянов от Луиза Савчева заместник-директор на НБКМ.

СЛОВО НА СТОЯН РАЙЧЕВСКИ ПРЕД ПАМЕТНИКА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА В СОФИЯ – 7 ФЕВРУАРИ 2024 Г.

Днес се навършват 124 от смъртта на прославения капитан Петко войвода, пред чийто паметник отново поднасяме цветя и възпоменаваме славните му дела и заслуги в борбите за освобождение на тракийските българи. Роден и израснал е в българското село Доганхисар. Неговият героичен живот е нагледен пример за пътя, по който се заражда и развива българското национално освободително движение – от хайдутин отмъстител за злодеянията, вършени от насилниците и закрилник на угнетените свои сънародници, до национал-революционера с ясна програма за освобождение на българите от османска власт.

Още 17-годишен младият Петко Киряков повежда първата си хайдушка дружина, за да отмъсти за издевателство над своя роден брат. С четата си той спечелва доверието на местното българско и гръцко население в цялото Беломорие. През 1863 г. той е заловен, но успява да избяга и през 1864 г. се установява в Атина, където постъпва в тамошното военно училище, решен да се посвети на борбата за освобождение на своя народ. Престоява там в продължение на една година и участва в акции в Македония. Убеден е, че борбата за освобождение от османска власт може да бъде успешна само, когато се обединят усилията на всички поробени народи в империята.

През 1866 г. войводата Петко Киряков отива в Италия, където се среща с героя на италианската революция Джузепе Гарибалди. Оттам, начело на доброволчески отряд, съставен от българи, италианци и гръци, той заминава да се бие с османците в Крит. След потушаването на Критското въстание (1866–1869) пътува до Египет, Франция и Италия. През пролетта на 1869 г. Петко войвода преминава от Гърция по море в Тракия, начело на чета, известна в литературата като „Тракийска Революционна Българска Дружина“, която има свой печат, писмен устав и по-късно бива наречена Първа българска родопска дружина „Защита“. С тази дружина по време на Руско-турската война (1877–1878) Петко войвода действа успешно в Южна Тракия и се прославя с битката при Мароня през декември 1877 г.

Особено голяма е заслугата на капитан Петко войвода при потушаването на метежа, организиран през февруари 1878 г. от англичанинът Сенклер (същият преди това консул във

Варна и Бургас), който оглавява остатъците на разбитата армия на Сюлейман паша в стремеж да се възстанови турската власт в тази част на Тракия, опитвайки се да привлече и част от мюсюлманското население в Родопите, за да го откъсне от българската държава.

През октомври 1878 г. съгласувано с пловдивския комитет „Единство“ Петко войвода започва подготовка за организиране на съпротива в районите на Тракия и Македония, които по силата на Берлинския конгрес остават в Турция и с тази цел се установява в гр. Хасково.

През 1879 г. Петко войвода заминава с генерал Скобелев в Русия, където за заслугите му във войната бива награден от Александър II със сребърен медал и е произведен в чин капитан. Завръща се след време в България, за да участва в освободителните борби на тракийските българи, останали в пределите на Османската империя, но под влияние на великите сили властите не му разрешават да се установи в Източна Румелия и той се заселва в гр. Варна, където има много бежанци от Тракия и Македония. В морския град капитан Петко войвода е сред учредителите на създаденото през 1884 г. дружество „Отечество“. През юни 1895 г. по покана от председателя на Македонския комитет Трайко Китанчев Петко войвода заминава за Родопите, за да проучи условията за организиране на четническо движение. С тази мисия той престоява около месец в Родопската област с база в Чепеларе.

Капитан Петко Киряков е и сред учредителите на основаното през 1886 г. във Варна дружество „Странджа“. Той е и негов подпредседател, а на първия извънреден конгрес на дружеството, проведен в Бургас през февруари 1897 г., той е определен за ръководител на „Тайната революционна група“, която има за цел да организира четническо движение в Одринска Тракия. Петко войвода подкрепя идеята за обединяване на бежанците от Тракия и Македония в една обща организация, разграничавайки се от председателя Петър Драгулев, който настоява за самостоятелна дейност на дружество „Странджа“. Отстоявайки тази своя позиция, в края на 1899 г. капитан Петко войвода се отделя със свои съратници, създава и оглавява ново дружество, наречено „Македоно-Одринско спомагателно дружество „Родопи“.

С това си действие Петко войвода отново

се проявява като прозорлив деец на българското национално-освободително движение, който следва точно заветите на апостола Левски за единение в борбата за освобождение на всички българи от Мизия, Тракия и Македония. Това негово разбиране дава своето отражение и върху тракийските българи, които не се поддават на сепаратистки внушения и твърдо са следвали общонационалните над регионалните интереси, доказвайки това и по време на въстанието през

1903 г., и във войните за освобождение и обединение на българие в началото на ХХ в. В същото време Петко войвода отстоява общочовешките идеи за правото на всички народи за свободен политически живот, включва се в редовете на борещите се гръци за отхвърляне на османската власт и в подкрепа на италианските революционери, с което името му е известно и зад границите на българската държава.

Поклон пред паметта му!

Продължение от 1-а стр.

Представители на Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора и Тракийско дружество „Фере“, с. Ракитница, общ. Стара Загора поднесоха цветя пред паметника на българския национален герой в парк „Тракия“ в града на липите. Възпоменателно слово бе произнесено от Цанко Атанасов, председател на Тракийското дружество в Стара Загора. С едноминутно мълчание бе почетена паметта на героя.

На 7 февруари тракийци в Созопол празнуваха 146 г. от Освобождението на града от османско иго и почетоха капитан Петко войвода с тържествени слова, цветя и минута мълчание.

Тракийци от дружеството в град Крумовград отбелязаха с цветя, слово и поклонение 124-ата годишнина от смъртта на великия български войвода и революционер пред неговия паметник в града.

В гр. Маджарово в поклонението участваха учители и ученици от СУ „Д.

124 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА...

Маджаров“, граждани, представители на общинската администрация, ръководството и членове на Тракийското дружество. Бяха поднесени цветя на признателност пред делото на великия войвода. Ивайла Чолакова – ученичка от 6 клас на СУ „Д. Маджаров“, представи стихотворението „Ода за един войвода“, написано от Стефан Милев, а Певческа група „Иглика“ към НЧ „Н. Й. Вапцаров 1961 г.“, поздрави всички с песента, посветена на легендарния войвода „Петко льо, капитанине...“.

Цветя в знак на почит към Капитан Петко войвода бяха поднесени от тракийци пред паметниците и паметните плачи на легендарния войвода в Сливен, Казанлък, Ямбол, Поморие, Средец, Търговище, Кърджали, Пловдив, Димитровград, Смолян и др.

• Хасково

СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ И ТРАКИЙСКИ НАУЧЕН ИНСТИТУТ ОБЯВЯВАТ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА РАЗКАЗ И ЕСЕ НА ТЕМА: „ДА ОСТАВИШ СЛЕДИ ВЪВ ВРЕМЕТО“

През 2024 г. се навършват 180 години от рождението на Капитан Петко войвода, 100 години от създаването на Тракийския младежки съюз и 90 години от основаването на Тракийския научен институт. На тези годишнини е посветен обявения конкурс.

ЦЕЛИ:

1. Да насърчи младите хора да направят проучвания, посветени на живота и делото на Капитан Петко войвода, както и на видни личности, учени и интелектуалци, работили за Тракийската организация, Тракийския младежки съюз и Тракийския научен институт като: Христо Караманджуков, Иван Орманджиев, акад. Димитър Михалчев, Димитър Попниколов, Стою Шишков, Стоян Мавроди-ев, Георги Попаянов, проф. Стайко Трифонов, Иван Попвасилев, Никола Спиров и др.

2. Да стимулира интереса на учениците за съхраняване на паметта за историята на тракийските българи и техните водачи;

УЧАСТНИЦИ:

• Ученици на възраст от 14 до 19 години от всички видове образователни институции в страната и в чужбина.

РЕГЛАМЕНТ:

• Всеки кандидат може да участва с до 2 творби – по една за двата жанра.

• Творбите не трябва да са участвали в други конкурси.

• Текстовете трябва да са написани, съобразно нормите на книжовния български език.

• Обем – до 15 стандартни страници (1800 знака на страница) или до 27 000 знака (с интервалите).

• Шрифт – Times New Roman

• Размер на шрифта – 12

• Разредка на редовете и абзаци 1.5

• Подравняване – двустранно

• Краен срок за изпращане на разработките: 30 септември 2024 година.

КРИТЕРИИ за оценяване на разработките:

• Исторически познания

• Езикова култура и стил

• Авторски подход и интерпретация

• Оригиналност и творческо мислене

НАГРАДИ:

• Голяма награда на името на журналиста Тодор Корув – грамота, парична награда и публикуване на творбата на наградения автор.

• Три награди – I, II и III

• Наградените творби се отпечатват във в. „Тракия“

ОБЩИ УСЛОВИЯ:

Препоръчително е писмените работи да минат на вътрешен подбор сред колегите специалисти по училища.

Участниците да бъдат информирани, че материалите не се връщат.

Моля, обърнете внимание на следното:

• По отношение на авторските права следва да се има предвид, че участвайки в конкурса, предоставяте авторските права над Вашата творба на организаторите.

• По отношение на съхранението на творбите следва да имате предвид, че те могат да бъдат използвани за изложби, интернет страници, плакати, публикации.

• С явяването за получаване на награда участниците и техните родители се съгласяват да бъдат заснемани и материалът да бъде излъчван/публикуван в публичното пространство без каквото и да е допълнително възнаграждение от страна на съорганизаторите.

• Творбите трябва да бъдат подадени според регламента, като неотговарящите на изискванията му няма да бъдат допуснати в конкурса.

• Задължително условие е всяка творба да бъде придружена от попълнен формуляр за участие, съдържащ:

– трите имена на участника, адрес и координати (телефон, електронна поща) за контакт, възраст, клас, училище или извънучилищно звено, населено място с пощенски адрес;

– трите имена на учителя-консултант и координати (телефон, електронна поща) за контакт, името на училището и населеното място;

– декларация от родителите.

Няма да бъдат допуснати до оценяване творби, за които не е получено изричното писмено съгласие на автора.

Организаторите на Конкурса не носят отговорност:

– за злоупотреби на лица към трети лица с използване/попълване на техни данни.

– за погрешни или непълни данни за контакт на участниците в Конкурса.

Резултатите от конкурса ще бъдат обявени на сайта на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) и във вестник „Тракия“ до 15 ноември 2024 г.

Носителите на награди ще бъдат определени от компетентно жури, с участие на представители от ТНИ.

Текстовете на електронен носител, да се изпращат на e-mail: stdb_sofia@abv.bg
Съюз на тракийските дружества в България
гр. София 1000, ул. Стефан Караджа № 7А

ФОРМУЛЯР ЗА УЧАСТИЕ В НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА РАЗКАЗ И ЕСЕ НА ТЕМА: „ДА ОСТАВИШ СЛЕДИ ВЪВ ВРЕМЕТО“

ИМЕ, ПРЕЗИМЕ, ФАМИЛИЯ:
(на участника в конкурса)

ТЕЛЕФОН И ЕЛ. ПОЩА ЗА ВРЪЗКА:
(на участника в конкурса)

ВЪЗРАСТ КЛАС ...
(на участника в конкурса)

УЧИЛИЩЕ, ГРАД:
(на участника в конкурса)

УЧИТЕЛ КОНСУЛТАНТ:
(трите имена, телефон и ел. поща на учителя консултант)

ЗАБЕЛЕЖКИ:

При използване на сюжет или композиция от популярни или публикувани произведения, участникът е задължен да отрази това обстоятелство в Раздел „Забележки“.

ДЕКЛАРАЦИЯ НА РОДИТЕЛ

Аз, долуподписаният/ата.....
(трите имена на родителя)

Родител на.....
(трите имена на детето, ученика) заявявам своето съгласие, че:

• с участието в конкурса, авторските права върху творбата на моето дете се предоставят на организаторите;

• творбата, която участва в конкурса няма да бъде връщана на автора;

• с явяването за получаване на награда участниците и техните родители се съгласяват да бъдат заснемани и материалът да бъде излъчван/публикуван в публичното пространство без каквото и да е допълнително възнаграждение от страна на организаторите;

• предаденото произведение може да бъде сканирано, снимано, публикувано и използвано в различни издания и медии, свързани с интернет страници и други некоммерсиални материали и мероприятия за целите на конкурса;

• предоставям доброволно и давам съгласието си личните данни на детето ми да бъдат използвани при обявяване на резултатите от конкурса.

Дата:

Подпис:

Населено място:

124 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА (1844–1900)

▪ Варна

ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА 152-АТА ГОДИШНИНА ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ (1872–1903)

На 4 февруари 2024 г. се навършиха 152 години от рождението на Гоце Делчев – Апостол на свободата за българите в Одринска Тракия и Македония. Посветил живота си на мечтата за Обединена България, той става водач и идеолог на Българските македоно-одрински революционни комитети, известни по-късно като Вътрешна македоно-одринска революционна организация.

В началото на май 1903 г., на път за среща с водачите на Серския революционен окръг, Гоце Делчев е убит в неравно сражение с турска потеря, без да доживее подготвяното Илинденско-Преображенско въстание. Гибелта му е една от най-тежките загуби за

ВМОРО.

Във Варна съпредседателят Регионалното тракийско дружество – Варна – проф. д-р Маринела Грудева и председателят на Младежката секция на Сдружението – Симеон Кулиш се включиха в честването на 152 годишнина от рождението на Гоце Делчев във Варна – организирано от Македонското културно-просветно дружество.

Тракийци заедно с всички признателни българи сведоха глави, за да отдадат почит на великия син на България, посветил живота си на за свобода и независимост на Отечеството.

124 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА...

Продължение от 4-а стр.

▪ Крумовград

▪ Бургас

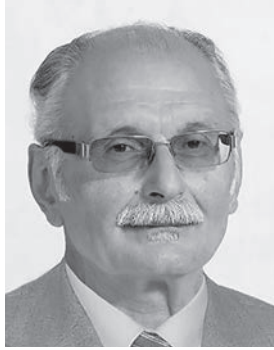
▪ Созопол

▪ Созопол

ЗАСЕЛВАНЕТО НА ТРАКИЙСКИ БЕЖАНЦИ В ЯМБОЛСКО

МИХАИЛ ВЪЛОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ТА
„ТРАКИЯ“, ГР. ЯМБОЛ

Настоящата публикация не претендира за пълна изчерпателност по темата, но като автор излагам данните, с които разполагам, защото тежката бежанска участ на тракийските българи е свързана трайно със съдбата на стотици хиляди и трябва да стане достойни на българската общественост.

Нарушавайки Лондонския договор от 17 май 1913 г. турски войски преминават линията Мидия – Енос, навлизат в български територии, избиват огромна част от населението, заграбват имотите му и реокупират Одринска Тракия. Българското население е подложено на геноцид от османските власти.

През късното лято и есента на 1913 г., по време на т. нар. Гюмюрджинска република, погром е извършен и над българите-християни в Беломорска Тракия, който е документиран от Любомир Милетич. За краткото време на съществуването си „Гюмюрджинското правителство“, съставено от мюсюлманското население (турци и българи-мюсюлмани) с подкрепата на Младотурското правителство и на Гърция, създава военни части и башибозук, които унищожават десетки български християнски села, извършват грабежи, насилия и кланета над мирното българско население.

Преследвани, избивани, ограбвани и насилвани тракийските българи търсят спасение в пределите на България.

В издание на Главна дирекция за настаняване на бежанците се дават сведения, от които става ясно, че най-гъсто населен с бежанци е Петрички окръг, следван от Бургаски (15,2% от общото население са бежанци). Най-компактна маса са бежанците от Източна и Западна Тракия. (Селскостопанското настаняване на бежанците 1927–32 г. С., 1932)

В изследването „Бежанците и условията на труда в България“ авторът Димитър Николов пише следното: „В Бургаски окръг за 1913–25 г. са заселени 48 332 бежанци (11 500 семейства)“. Ямболска, Елховска и Тополовградска околии влизали в състава на Бургаски окръг.

Българското правителство не е било в състояние да осигури прехраната на бежанците за повече от 1–2 месеца. Една част от тях са настанявани в обществени сгради и учреждения, други – по домовете на местното население. Основната маса бежанци е от жени, деца и старци, тъй като голяма част от мъжете са избити. През зимните месеци на 1913–14 г. измират много деца и стари хора, лишени от средства за прехрана и отопление.

От Източна Тракия в Ямбол се заселват големи, компактни маси от бежанци от селата Аврен (създаден квартал), Търново (квартал), Кушланли, Окуф, Дервент, Колукьой, Манастир, както и от градовете Лозенград и Одрин.

Едни от първите заселници през 1913 г. в Ямбол са жителите на село Аврен, Чорленска кааза, Силиврийско. По сведения от книгата на Л. Милетич „Разорението на тракийските българи през 1913 година“, аврени, които се заселват в гр. Ямбол са 117 семейства или 552 души.

По „Сведения за бежанците, които се намират в Ямбол към 31.XII.1926 г.“ (ОДА-Ямбол, ф. 289 К, оп.1, а.е.15), заселените жители на с. Аврен от 1913 г. са 481 души. По-известни родове са: Братанови, Кючукови, Младенови, Димитрови и др. Заселниците са предимно земеделци. Ямболското кметство отпуска земи от общинския фонд в

покрайнините на града и дървен материал от общинската гора в Ормана за построяване на жилища.

Вестник „Тракиец“, бр. 123 от 12.VI.1925 г. информира, че Международното бюро на труда е издало книга за бежанците в България, в която се дават ценни и интересни сведения. Според тази книга:

От 1878 г. до 1912 г. у нас са се преселили над 250 хиляди българи от Тракия и Македония. От 1913 г. до 1925 г. са дошли 221 хиляди бежанци, от които 70 320 деца, а от тях 8 765 са сираци. По заселването Бургаски окръг държи първо място. Заселени са 48 332 домакинства.

Има 4 окръга, в които числото на заселените варира между 1–2 000 домакинства. Около 30 000 от тия бежанци не могат да бъдат настанени на работа и това влошава много стопанското положение на страната.

Професор Любомир Милетич в книгата си „Разорението на тракийските българи през 1913 година“ дава следните данни за тракийските бежанци:

От Лозенградско в Ямболска околия: с. Енидже – 5 сем. (20 души); с. Кавакли – 30 семейства (158 д.); с. Карахадър – 3 сем. (17 д.); с. Коюндере – 4 сем. (18 д.); гр. Лозенград – 41 сем. (137 д.) и др.

От Малгарско в Ямболска околия: с. Кадъкьой – 8 сем. (54 д.); с. Яйлагюн – 7 сем. (31 д.) и др.

От Одринска кааза в Ямболска околия: с. Азапли – 12 сем. (68 д.); с. Арпач – 40 сем. (159 д.); с. Възгаш – 2 сем. (10 д.); с. Гебелер – 5 сем. (18 д.); с. Гечкенли – 5 сем. (16 д.); с. Г. Смаилчево – 5 сем. (28 д.); с. Инджений – 34 сем. (147 д.); с. Кадъкьой – 4 сем. (16 д.); с. Кайпа – 3 сем. (6 д.); с. Кара-Касъм – 11 сем. (49 д.); с. Каикьой – 23 сем. (97 д.); с. Кемал – 3 сем. (13 д.); с. Мусулджа – 9 сем. (29 д.); с. Ново село – 33 сем. (190 д.); с. Оглупаша – 100 сем. (455 д.); гр. Одрин – 29 сем. (105 д.); с. Османли – 7 сем. (31 д.); с. Пашакьой – 3 сем. (10 д.); с. Провадия – 4 сем. (20 д.); с. Салиоглу – 3 сем. (13 д.); с. Софулар – 7 сем. (38 д.); с. Татаркьой – 25 сем. (105 д.); с. Татарлар – 6 сем. (21 д.); с. Т. Мюселм – 1 сем. (4 д.); с. Хадърча – 3 сем. (15 д.); с. Хасково – 9 сем. (39 д.); с. Хаврус – 5 сем. (27 д.).

От Узункюприйско в Ямболска околия: с. Еникьой – 10 сем. (54 д.); с. Узункюпри – 2 сем. (13 д.); с. Търново – 49 сем. (213 д.); с. Чопкьой – 72 сем. (393 д.).

От Чорленско и Цариградско в Ямболска околия: с. Тарфа – 6 сем. (26 д.); с. Аврен (Чорленско) 117 сем. (552 д.); с. Ерменли – 1 сем. (9 д.); с. Куртулмуш – 8 сем. (34 д.); с. Чаушли – 3 сем. (14 д.); с. Армаш – 4 сем. (25 д.); с. Мюселм – 2 сем. (16 д.); с. Селвели – 1 сем. (7 д.); с. Юускьой – 5 сем. (31 д.); с. Чанакча – 27 сем. (127 д.); с. Кючук-сеймен – 14 сем. (62 д.); с. Кальчи – 1 сем. (5 д.); с. Курфанли – 5 сем. (30 д.); с. Чукур-Ченгел – 1 сем. (6 д.); с. Еничифлик – 12 сем. (68 д.); с. Сеймен – 2 сем. (11 д.); с. Чешмели – 1 сем. (9 д.).

В Ямболска околия: с. Хедилли – 7 сем. (47 д.), (Хайреболско); с. Каранасли – 15 сем. (67 д.), (Бабаескийско).

Включването на България в Първата световна война има за резултат тежки последици и нова национална катастрофа. По силата на Ньойския договор от 1919 г. Западна Тракия е предадена под управлението на Антантата. Като неразделна част от договора, по искане на Гърция, е приложена и т. нар. Конвенция за доброволна размяна на малцинствата между двете съседни страни, която впоследствие е използвана от гръцките управляващи среди за насилствено прогонване на българското население от Западна Тракия.

През юли 1923 г. с Лозанския договор За-

падна Тракия е дадена на Гърция, а Източна Тракия на Турция. Надеждите на българските бежанци, напуснали Тракия по време на войните и непосредствено след тях, че след оттеглянето на чуждите власти, ще могат да се завърнат по домовете си, не се сбъдват.

Поредната национална катастрофа ражда нова бежанска вълна, която залива България. Първата колона от бежанци през 1919 г., е последвана от нови такива през 1921 и 1924 г. През 1920 г. е приет Закон за настаняване на бежанците, а през 1925 г. – Закон за селскостопанското настаняване на бежанците.

Тодор Косатев в изследването си „Настаняване на бежанците в Бургаски окръг (1919–1931 г.)“ пише: „Поради големия си брой бежанците са важен проблем за българското общество, непосилна тежест за разореното народно стопанство. Гъстотата на населението (за Ямболска и Елховска околии) е под средната за страната. Притежава резерви от държавни и общински неоземлени фондове, неизкоренени гори и мочурища, непресушени блата. Поради всички тези условия, голяма част от бежанците се насочват към тези две околии“.

Въпреки мерките, които вземат правителствата с цитираните по-горе закони и създадените ведомости, като Главна дирекция за трудово-земеделските стопанства (ГДТЗС) и Главна дирекция за настаняване на бежанците (ГДНБ), животът на изселниците бил много тежък.

Ямболските вестници „Тунджа“ и „Тракиец“ не остават безучастни свидетели на бежанските неволи. В бр. 36–37 на в. „Тракиец“ от 14.II.1924 г. четем:

„На 10 т.м. бежанците от Тракия се събраха в читалище „Съгласие“... взета е следната резолюция:

1. Че в гр. Ямбол има повече от 800 семейства тракийски бежанци, от които само на 62 е дадено дворно място и заем за къщи, около 200 семейства, построили къщурки на общински места на свои средства и с големи дългове по примера на бездомниците в Ямбол; че въпроса на тези 200 семейства е открит.

2. Че една голяма част от бежанците са пръснати из града и живеят в изоставени пристройки срещу наем, а едно внушително число от около 120 семейства живеят в полусрутните циментови останки на хангара, и вероятно е, на пролет, ще бъдат изгонени от там, понеже хангара ще се приспособява за опитна земеделска станция и

3. Че досега нито един бежанец не е оземлен, въпреки повелите на закона за настаняване на бежанците и този на трудовата поземлена собственост.“

В „Тунджа“ в бр. 15 от 14.IV.1923 г.: „... Вчера тук са пристигнали 2 пълни вагона бежанци, бягащи от Западна Тракия, вследствие на гръцките золуми и терор. Пристигналите бежанци са без всякакви средства за живеене и без домашен добитък. По пътя на бягството си мнозина са изоставили деца и стари хора на произвола на съдбата. Между бежанците има няколко души тежко ранени.“

В бр. 39 от 26.VIII.1923 г. същият вестник съобщава за депортирането на българи от Доган хисар и Домуз дере от остров Крит. Завърнали се в Тракия, те намират къщите си опустошени, а някои и заети. Товарят ги на кораби и ги изпращат във Варна и Бургас“.

„В село Дивгас, Шуменско, учениците, деца на скоро заселени бежанци припаднат от глад и повръщат. родителите на тези нещастни деца били в крайна нужда. Тридесет деца умират бавно. Трябва да се подпомогне. Те искат само хляб“ – пише училищният инспектор Симеонов в доклад до Инспекцията (училищната), поместен в бр. 599 от 14.VI.1931 г. на в. „Тунджа“.

Българската държава отпуска заем на бежанците от Западна Тракия, известен сред населението като „Бежански заем“, с цел закупуването на земя, добитък, земеделски инвентар, семена и построяване на домове. Този заем могат да ползват само западнотракийци, изселени от 1919 до 1927 г., докато източнотракийци – от 1913 г., нямат право. Става така, че пристигналите по-късно са оземлени, а тези, прокудени през 1913 г., продължават да работят като надничари за парче хляб.

Но както отбелязва в. „Тунджа“ в бр. 5999 от 14.VI. 1931 г.: „Средната цена на техните къщи е 65 хиляди лева, на раздадените волове и крави 5 890 лв., на конете – 8977 лв., на плуг – 1 346 лв. и на 1 кг. семе – 6 лв. и 50 стотинки.“

На всяко „ощастливо семейство“ се струпува 8,5% годишна лихва (чл. 54 от Закона на Н.Б.). А това прави едно въз друго за всяко оземлено семейство по 10 хиляди лева годишна лихва“.

Бежанците са заселени в нашия край в следните селища: Александрово, Атолово, Болярско, Болярско, Ботево, Бояново, Веселиново, Воденичане, Войника, Голям манастир, Голямо Шарково Добрич, Дуганово, Инзово, Камен връх, Кирилово, Лозенец, Малък манастир, Малко Шарково, Мамарчево, Меден кладенец, Могила, Недялско, Овчи кладенец, Орешник, Победа, Попово, Пчела, Роза, Саранско, Симеоново, Синапово, Скалица, Стефан Караджово, Стралджа, Чарда, Чукарово, Шарково, Ямбол, Елхово, Тополовград и др.

В Държавен архив – Ямбол, във фонд 289 К, оп.2, а. е. 2, се намира списък на бежанските семейства, заселени в Ямболска околия, на които е даден добитък, земеделски инвентар и ниви. Списъкът е изготвен през 1928 г., но не е пълен:

с. Азап кьой (Веселиново) – 5 сем. (19 д.); с. Автане (Недялско) – 12 сем. (64 д.); с. Арнауткьой (Иречекото) – 9 сем. (35 д.); с. Александрово – 9 сем. (48 д.); с. Асеново – 3 сем. (13 д.); с. Борисово – 2 сем. (10 д.); с. Ботево – 35 сем. (164 д.); с. Бал бунар (Меден кладенец) – 15 сем. (63 д.); с. Бояджик – 8 сем. (28 д.); с. Бешалии (Първенец) – 6 сем. (20 д.); с. Войника – 19 сем. (78 д.); с. Видин – 12 сем. (50 д.); с. Гидиклии (Челник) – 7 сем. (21 д.); с. Гюбел (Межда) – 11 сем. (44 д.); с. Г. Курфалии (Савино) – 30 сем. (112 д.); с. Доврукли (Правдино) – 24 сем. (102 д.); с. Дерменкьой (Воденичане) – 1 сем. (6 д.); с. Ени махле (Люлин) – 1 сем. (5 д.); с. Емирлии (Болярско) – 38 сем. (166 д.); с. Инджек сарли (Окоп) – 10 сем. (36 д.); с. Извор – 10 сем. (45 д.); с. Крумово – 11 сем. (43 д.); с. Карапча (Маломир) – 21 сем. (92 д.); с. Кукореве – 3 сем. (14 д.); с. Козарево – 2 сем. (10 д.); с. Калфа кьой (Миладиновци) – 26 сем. (103 д.); с. Куюн бунар (Овчи кладенец) – 8 сем. (35 д.); с. Мидирис (Калчево) – 5 сем. (19 д.); с. Могила – 10 сем. (27 д.); с. Мансарли (Победа) – 32 сем. (160 д.); с. Пандаклии (Тенево) – 8 сем. (38 д.); с. Сеймен (Лозенец) – 26 сем. (91 д.); с. Саманларе (Сламино) – 12 сем. (44 д.); с. Суруджали (Чарда) – 3 сем. (9 д.); с. Саранлъ ени кьой (Каменево) – 38 сем. (178 д.); с. Симеоново – 8 сем. (29 д.); с. Стралджа – 41 сем. (153 д.); с. Топузларе (Зорница) – 6 сем. (32 д.); с. Хамзюрен (Безмер) – 12 сем. (50 д.); с. Ханово – 24 сем. (91 д.); с. Хаджи Димитрово – 2 сем. (11 д.); с. Чарган – 8 сем. (33 д.); с. Авлалии (Палаузово) – 3 сем. (16 д.); с. Коемджи гидик (Златари) – 1 сем. (7 д.); с. Свобода – 2 сем. (10 д.); неид. село – 16 сем. (80 д.); неидент. село – 13 сем. (76 д.).

В списъка не намираме данни за села като Атолово, новопостроено село с помощта на българската държава и английския фонд „Спасете децата“, заселено само от бежанци, за с. Ген. Инзово, с компактно тракийско население, за села като Завой и др. с по-малко на брой заселени бежански семейства.

Бежанците от Силивренско, Чаталджанско и Цариградските села се заселват предимно в Ямболска област. Най-много бежанци от Беломорска (Западна Тракия) има в Тополовград – около 1 800 семейства, в Ямбол – 400 семейства.

ТРАКИЙЦИ В КРУМОВГРАД ПРАЗНУВАХА ТРИФОН ЗАРЕЗАН

НЕДКА ОНОВА

Трифон Зарезан – празникът на винарите и лозарите, е един от любимите празници на тракийските българи, особено на онези от тях, които отглеждат лозя.

Ритуалите и обичаите, свързани с празника повеляват стопанката на къщата да стане рано, да опече обреден хляб – пресен или квасник, и да приготви кокошка, пълнена с булгур или ориз. В нова вълнена торба се слагат питата, кокошката и бъклица с вино. С торби на рамо мъжете се събират отиват на лозето. Там основен обреден момент е зарязването на лозите, с което ритуално се открива началото на новата стопанска година. Преди да се зареже лозето всеки стопанин се прекръства три пъти, обърнат на изток. Отрязват се три пръчки от лозата и се поливат с вино. Лозарската благосло-

вия гласи: „Хайде да бъде честито и берекетлия!“

На 14 февруари 2024 г. тракийци в гр. Крумовград отбелязаха тържествено празника Трифон Зарезан, организиран от Народно читалище „Христо Ботев 1914“ и дружество „Тракия 1922.“ Извършено бе ритуално зарязване на лози и бяха осветени лозови насаждения.

Традиционната надпревара за най-добро домашно вино бе спечелена от Колю Тончев (I място), Димитър Николов (II място) и Тодор Петров (III място).

Участници и победители получиха грамоти и парични награди, осигурени от кмета на община Крумовград – госпожа Себихан Мехмед. Награди имаше и от фирма „Дънди Прешъс Металс“ ЕАД, която осигури и гошавката за участниците и гостите на празника, завършил с народно веселие, хора и песни.

